

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Volkshuisvesting en
Bouwen**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2022-0000309444

Uw kenmerk
2022Z09877

Bijlage(n)
1

Datum 28 juni 2022
Betreft Antwoorden op vragen van het lid Kops (PVV) over de
normering van hybride warmtepompen

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u mede namens de Minister voor Klimaat en Energie de antwoorden op de vragen van het lid Kops (PVV) over 'de warmtepompplicht' (kenmerk 2022Z09877, ingezonden 19 mei 2022).

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge

2022Z09877

(ingezonden 19 mei 2022)

Vragen van het lid Kops (PVV) aan de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over de warmtepompplicht

Vraag 1

Deelt u de conclusie dat de klimaatdwang met de dag omvangrijker en ingrijpender wordt, en dat de door u aangekondigde warmtepompplicht daar het zoveelste voorbeeld van is? Beseft u dat u de Minister voor Volkshuisvesting bent – die zich primair bezig hoort te houden met woningbouw – en niet de Minister voor Klimaatdwang?

Antwoord 1

Wij delen deze conclusie niet. Om te voldoen aan de afspraken uit het Klimaatakkoord en de ambities uit het coalitieakkoord zullen we allemaal moeten bijdragen aan een duurzamere energievoorziening met minder CO₂-uitstoot. Het stellen van een heldere norm biedt leveranciers, installateurs en woning- en gebouweigenaren een duidelijk perspectief.

Vraag 2

Deelt u de mening dat een warmtepompplicht erop duidt dat huishoudens niet op uw klimaatdictaten zitten te wachten? Vindt u dan ook dat verduurzaming altijd vrijwillig moet zijn én blijven?

Antwoord 2

Nee, wij delen deze mening niet. De huidige gasprijzen raken mensen hard in hun portemonnee, en ook om geopolitieke redenen is het belangrijk om het gebruik van aardgas te verminderen. Dit vertaalt zich momenteel al in een enorme vraag naar (hybride) warmtepompen. De vorm van normering die vanaf 2026 wordt ingevoerd stelt aanvullende eisen aan de verwarmingsinstallatie op moment van vervangen. Dit betekent dat de nieuwe installatie efficiënter zal zijn dan de cv-ketel. De huiseigenaar is vrij om te kiezen welke installatie dit wordt en er gelden uitzonderingen wanneer het niet haalbaar is.

Vraag 3

Hoe kunt u huishoudens ongevraagd opzadelen met enorme kostenposten (niet alleen voor de aanschaf van een warmtepomp, maar óók voor de noodzakelijke aanpassingen aan de woning), terwijl diezelfde huishoudens amper nog de eindjes aan elkaar kunnen knopen? Waaruit blijkt dat deze huishoudens voor uw warmtepomplannetjes flink in de buidel willen én kunnen tasten?

Antwoord 3

Voor veel mensen zal de investering in de hybride warmtepomp zich terugverdienen via een lagere energierekening. Daarnaast zorgen we ervoor dat het voor iedereen mogelijk is om te kunnen investeren in een hybride warmtepomp, onder andere via het aanbieden van een investeringssubsidie (ISDE) en door financiering te verstrekken via het Nationaal Warmtefonds.

Vraag 4

Wat gebeurt er als huishoudens de warmtepompplicht aan hun laars lappen en tóch alleen een volledig op gas gestookte cv-ketel installeren? Wat gaat u dan doen?

Antwoord 4

De handhaving van de normering gaan we de komende tijd verder uitwerken.

Vraag 5

Wat houdt de "uitzonderingsmogelijkheid voor woningen die niet geschikt zijn" precies in? Welke woningen zijn volgens u niet voor een warmtepomp geschikt?

Antwoord 5

Een woning is niet geschikt als het economisch, technisch of functioneel niet haalbaar is om aan de normering te voldoen. Dat houdt in dat de duurzame installatie goed in de woning moet kunnen worden geïnstalleerd en de woning goed moet verwarmen tegen aanvaardbare kosten. We gaan deze uitgangspunten in de komende periode verder uitwerken. Daarnaast komt er een uitzonderingsmogelijkheid voor woningen die binnen aanzienlijke tijd op een warmtenet worden aangesloten.

Vraag 6

Hoe beoordeelt u de stelling van Vereniging Eigen Huis: "De meeste woningen die na 1995 zijn gebouwd, zijn goed geïsoleerd en hebben energielabel B [en zijn geschikt voor een warmtepomp]"? 2) Hoe zit het dan met de geschiktheid van woningen van vóór 1995, oftewel verreweg de meeste woningen in Nederland?

Antwoord 6

Wij onderschrijven de uitspraak van Vereniging Eigen Huis. Het is goed om hier onderscheid te maken tussen een hybride warmtepomp en volledig elektrische warmtepomp. Uw vraag gaat over de geschiktheid van woningen voor een volledig elektrische warmtepomp. Het klopt dat veel woningen die zijn gebouwd na 1995 vaak goed zijn geïsoleerd. Voordat u een volledig elektrische warmtepomp aanschaft is het belangrijk dat de woning naast isolatie ook een laagtemperatuur afgiftesysteem heeft en goede ventilatie. Woningen van vóór 1995 variëren sterk in energielabel. De hybride warmtepomp kan in veel gevallen worden ingezet voor ruimteverwarming.

Vraag 7

Kunt u een overzicht verstrekken van de gemiddelde kosten van de verschillende typen warmtepompen, hun energieverbruik inclusief installatie én inclusief de noodzakelijke aanpassingen aan de woning (renovatie/isolatie)?

Antwoord 7

De consumentenbond heeft eerder dit jaar een artikel gedeeld waarin verschillende hybride warmtepompen zijn getest. Hierin zijn zowel type, aanschafprijs en terugverdientijd in meegenomen. Graag verwijs ik u naar dit

artikel.¹ De belangrijkste conclusie die hieruit volgde is dat er met een hybride warmtepomp flink kan worden bespaard.

Vraag 8

Hoeveel gas bespaart een gemiddeld huishouden met een (hybride) warmtepomp en wat doet dat met de energierekening?

Vraag 9

Hoeveel méér elektriciteit verbruikt een gemiddeld huishoudens met een (hybride) warmtepomp en wat doet dat met de energierekening?

Antwoord 8 en 9

Hierbij beantwoord ik graag vraag 8 en 9 in een keer.

Uit het in februari jl. verschenen rapport van de Installatiemonitor met praktijkgegevens van hybride warmtepompen² blijkt het volgende: De hybride warmtepomp voorziet in de praktijk in 60% van de gemiddelde jaarlijkse warmtevraag voor ruimteverwarming. De overige 40%, evenals de tapwatervraag, wordt ingevuld door de gasketel. De SCOP van hybride warmtepompen is gemiddeld over een jaar over de verschillende woningtypen 3,8, wat betekent dat met 1 kWh elektriciteit 3,8 kWh warmte wordt geleverd. Toepassing van een hybride warmtepomp betekent daarmee gemiddeld een meerverbruik van 2,3 kWh aan elektriciteit voor iedere m³ aardgas die wordt bespaard.

Een gemiddelde woning op gas gebruikt nu 1450 m³ aardgas (Milieu Centraal). Hiervan is ca 250 m³/jaar voor tapwater. Dit zal dus leiden tot een gasbesparing van ca 720 m³/jaar, waar 1660 kWh aan elektriciteit voor de hybride warmtepomp voor in de plaats komt.

Bij een gasprijs van 1 euro per m³ en stroomprijs van 22 cent wordt dus 720 Euro aan gas bespaard en 365 euro extra aan elektriciteit uitgegeven, een netto besparing van ca 350 euro per jaar. De huidige gasprijs (> 2 euro per m³) en elektriciteitsprijs (> 0,50 euro per kWh) resulteert in een jaarlijkse besparing van gemiddeld 600 euro.

Vraag 10

Bent u bekend met de eerdere conclusies van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat deze verduurzaming "voor vrijwel niemand rendabel is" en dat "de investering zelfs over een periode van 30 jaar niet terug te verdienen is"? 3) Kortom: kunt u uw uitspraak onderbouwen dat verduurzaming, zoals het installeren van een warmtepomp, goed zou zijn voor de portemonnee?

¹ Consumentenbond, test hybride warmtepompen, januari 2021, <https://www.consumentenbond.nl/binaries/content/assets/cbhippowebsite/gidsen/consumengtengids/2021/nummer-1---januari/202101p33-test-hybride-warmtepompen.pdf> en <https://www.consumentenbond.nl/warmtepomp/beste-warmtepomp>

² Installatiemonitor. Publieke eindrapportage, februari 2022, <https://www.installatiemonitor.nl/wp-content/uploads/2022/02/Eindrapportage-Installatiemonitor-v2.1.pdf>

Antwoord 10

Ik ben bekend met het onderzoek van PBL, maar zou hier twee belangrijke opmerkingen bij willen plaatsen. Allereerst hebben deze bevindingen geen betrekking op de installatie van (hybride) warmtepompen. PBL heeft destijds gekeken naar de kosten versus opbrengsten van het verduurzamen van de gehele woning direct naar aardgasvrij en dus niet naar het installeren van een efficiëntere installatie op zichzelf. Bovendien zijn deze conclusies inmiddels enigszins verouderd omdat zij gebaseerd zijn op veel lagere gasprijzen die dankzij de geopolitieke situatie niet meer in de lijn der verwachting liggen. Ten slotte zijn deze conclusies gedaan voordat het subsidie-instrumentarium voor onder andere isolatie en het investeringsinstrumentarium buiten de wijkaanpak flink zijn uitgebreid in het najaar van 2021 en in afspraken uit het Coalitieakkoord. Onderzoeken van o.a. de Nederlandse Verwarmingsindustrie en van DWA³ laten zien dat de investering in een hybride warmtepomp zich kan terugverdienen in 10-15 jaar. Dit is gerekend met gasprijzen van voor de oorlog in Oekraïne. Momenteel is de terugverdientijd gemiddeld daarom veel korter. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt met o.a. de installatie- en fabrikantenbranche om te komen tot opschaling van installaties en vakbekwame installateurs dit zal op termijn bijdragen nog verder bijdragen aan kostendaling voor de bewoner.

Vraag 11

Bent u ervan op de hoogte dat wat Nederland met het verduurzamen van de gehele gebouwde omgeving aan CO₂ bespaart (3,4 Megaton in 2030), door China in slechts enkele uren (!) compleet teniet wordt gegaan? Kortom: kunt u uw uitspraak onderbouwen dat het installeren van warmtepompen goed zou zijn voor het klimaat? Wat is dan precies het mondiale klimaateffect?

Antwoord 11

Op basis van het Coalitieakkoord is er een indicatieve opgave vastgesteld voor de gebouwde omgeving in 2030. Deze opgave is het bereiken van 10 Mton restemissie in 2030. Dat is meer dan de 3,4 Mton die was afgesproken in het Klimaatakkoord en waarmee het doel was om op 15,3 Mton restemissie uit te komen in 2030. Klimaatverandering wordt het best bestreden worden als alle landen bijdragen aan CO₂-reductie en hier wordt internationaal hard aan gewerkt. Nederland zal ondertussen haar eigen verantwoordelijkheid nemen. Ook in de gebouwde omgeving.

Vraag 12

Deelt u de mening dat het tegengaan van de enorme woningnood veel urgenter is? Immers, wat moet je met een warmtepomp als je überhaupt geen woning kunt krijgen? Dus wanneer gaat u doen waarvoor u bent aangesteld, namelijk zorgen voor voldoende betaalbare woningen, en stopt u met uw klimaatdwang?

³ Nederlandse Verwarmingsindustrie (NVI): Hybride warmtepompen, haalbaar en betaalbaar, september 2021, <https://www.verwarmingsindustrie.nl/wp-content/uploads/2021/09/Rapport-Hybride-warmtepompen-NVI-sept2021.pdf>; DWA: twee miljoen woningen kunnen nu al betaalbaar worden verduurzaamd, 27 augustus 2021, <https://www.dwa.nl/actueel/twee-miljoen-woningen-kunnen-nu-al-betaalbaar-worden-verduurzaamd/>

Antwoord 12

Ik ben van mening dat zowel de verduurzaming van de gebouwde omgeving als het zorgen voldoende betaalbare woningen belangrijk is. Voor de plannen voor woningbouw en betaalbaar wonen verwijs ik u naar de programma's op deze terreinen uit de Nationale Woon- en Bouwagenda⁴

1) Kamerstuk 32813, nr. 1045.

2) Vereniging Eigen Huis, 'Is jouw woning geschikt voor een warmtepomp?', <https://www.eigenhuis.nl/energie/maatregelen/duurzaam-verwarmen/warmtepomp/is-mijn-woning-geschikt#/>

3) Planbureau voor de Leefomgeving, 'Verduurzamen eigen woning financieel aantrekkelijk', 24 augustus 2022, <https://www.pbl.nl/nieuws/2020/verduurzamen-eigen-woning-financieel-aantrekkelijk>

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Van der Plas (BBB) en Eerdmans (JA21), ingezonden 19 mei 2022 (vraagnummer 2022Z09871).

⁴ Kamerstukken II 2021/22 32847 nr. 878.